

RIJEČ UREDNICE

Pred nama je šesti broj časopisa *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea*. U njemu, nekom neočekivanom slučajnošću, svi prilozi bave se klasičnim historiografskim temama, a niti jedan nekom iz drugih srodnih znanstvenih disciplina poput arheologije, povijesti medicine, povijesti umjetnosti, toponimije, epigrafije i sličnog, koje su se redovito nalazile u prethodnim svescima. Jednako tako, ti su radovi prilično opsežni, uslijed čega ovaj broj sadrži manji broj radova nego inače, a ipak zadržavajući uobičajen opseg stranica.

Prvi rad podvrgava vrlo iscrpnoj analizi dobro poznate podatke iz onih Kasiodorovih pisama (*Variae epistulae*) u kojima se nalaze vrijedni podaci o gospodarstvu kasnoantičke Istre. Kako bi se bolje razumjela istraživana tema, pisma se kontekstualiziraju kako u širem jadranskom okruženju tako i u duhu vremena, ali se i razmatraju s obzirom na Kasiodorove ciljeve, odnosno poruke koje je pismima htio izreći.

Sljedeći rad plijeni posebnu pozornost zbog svog opsega podjednaka nekoj omanjoj knjizi. U njemu se autor poduhvatio izuzetno zahtjevnim zadacima rekonstruiranja dijela socijalne organizacije srednjovjekovnog hrvatskog društva. Autor pri tome nastoji nadvladati probleme koji proizlaze iz malobrojnosti izvora za ranosrednjovjekovno razdoblje kako temeljitom analizom raspoloživih izvora tako i primjenom komparativnih metoda i teorijskih modela.

Sferi društvene povijesti pripada sljedeći rad koji se bavi intelektualnim elitama renesansne Dalmacije, posebice Zadra. Građa zadarskog arhiva pruža mnoštvo informacija koje autor zalački koristi kako bi prikazao složene mreže odnosa između pojedinaca i ustanova na širem području mletačkog Jadrana, a ne samo Zadra i Dalmacije. Mletačka Republika – shvaćena kao *commonwealth* – dinamična je sredina u kojoj se razmjenjuju ljudi, robe i ideje i koja pruža funkcionalni okvir za razvoj i djelovanje intelektualnih (i drugih) elita.

Sljedeći rad bavi se jednom kraćom, turbulentnom epizodom u povijesti Narodne stranke koja se odvijala tijekom 1873. godine.

EDITOR'S NOTE

Sixth volume of *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea* journal is here in front of us. Quite unexpectedly, by a pure coincidence, all of this issue's contributions are of classical historiographic approach and none deals with other subjects, such as archaeology, history of medicine, art history, toponymy, epigraphy and similar which were also published in previous volumes. In addition, these contributions are quite voluminous, so this issue has less articles than usual although preserving more-or-less the same number of pages.

The first paper is dedicated to a thorough analysis of well-known data from the letters written by Cassiodorus (*Variae epistulae*), which contain valuable information on the economy of the Late Roman Histria. In order to better understand the research topic, the letters were contextualized both in the wider Adriatic environment and the spirit of time; also, the letters were considered through the prism of Cassiodorus' aims and messages he wanted to convey with them.

The next paper attracts attention by its voluminosity comparable to a modest-sized monograph. In it the author undertook a very demanding task of reconstructing a part of the social organisation of the Croatian medieval society. In order to overcome the problems stemming from the scarcity of the early medieval sources the author has both thoroughly analysed the available sources and applied comparative methods and theoretical models.

Social history theme continues in the next paper, with the research on the intellectual elites of the Renaissance Dalmatia, Zadar in particular. Documents from the Zadar State Archives provide a multitude of information which the author has skilfully used in order to present intricate networks of relations between individuals and institutions in Zadar and Dalmatia, as well as in the wider Adriatic area. The Republic of Venice – understood as a commonwealth – is a dynamic environment in which circulated people, goods and ideas, which provided a functional framework for the evolution and activities of the intellectual (and other) elites.

Zadnji znanstveni rad u ovom broju *MHM* bavi se školama i školstvom u Zadru u godinama nakon okončanja Prvoga svjetskog rata, a posebice srednjim školama na hrvatskom jeziku i odnosu talijanske vlasti prema njima. Bogata arhivska građa i u ovom je radu omogućila minuciozno oslikavanje istraživanih prilika te njihovo smještanje u širi povijesni i politički kontekst.

Svezak zaključuju četiri prikaza nedavno objavljenih knjiga, od kojih je jedna prijevod na hrvatski jezik djela M. Beard (*SPQR – A History of Ancient Rome*, London: Profile Books LTD, 2015) koje već stječe kulturni status, dok su ostale tri znanstvene monografije hrvatskih autora koje su nastale kao rezultat istraživanja predromaničke umjetnosti s područja Pridrage nedaleko od Zadra, povijesti Križevaca tijekom Prvoga svjetskog rata i povijesti Dalmacije u razdoblju između 1918. i 1941. godine.

Veliko nam je zadovoljstvo što smo i u ovome broju uspjeli predstaviti čitateljstvu radove koji unaprjeđuju spoznaje o prošlosti Jadrana i Sredozemlja, s čime planiramo nastaviti i u našim budućim pothvatima.

Prof. dr. sc. Anamarija Kurilić
Glavna urednica znanstvenog časopisa
Miscellanea Hadriatica et Mediterranea

The paper that follows deals with a brief, turbulent episode in the history of Narodna stranka (the People's party) which took place in 1873.

The last scholarly paper in this *MHM* volume deals with schools and school system in Zadar after the World War I, in particular with secondary schools with Croatian as the language of instruction and the relationship of the Italian government towards them. Rich archival collection enabled this paper too to meticulously portray the researched episode and place it in the wider historical and political context.

The volume ends with four reviews of recently published books, one of which is a translation in Croatian of M. Beard's book (*SPQR – A History of Ancient Rome*, London: Profile Books LTD, 2015) that has already gained a cult status. The other three are scholarly monographs written by Croatian authors. All three present results of scholarly research, of the pre-Romanesque art from the Pridraga area not far from Zadar, history of Križevci during the World War I, and history of Dalmatia between 1918 and 1941 respectively.

It is a great pleasure to present in this volume once again the papers that are enhancing knowledge on the history of both the Adriatic and the Mediterranean, and we shall continue with it in our future endeavours.

Prof. Anamarija Kurilić, PhD
Editor-in-Chief of the scholarly journal
Miscellanea Hadriatica et Mediterranea